

Uzaktan yaz okuluna yönelik öğrenci görüşleri

Uzman Emre ÖZGÜL^a

Yrd. Doç. Dr. Ömer UYSAL^b

^a Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

^b Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

Özet

Uzaktan eğitim, değişik koşullar ve beklentiler içerisinde bulunan bireylere öğrenme imkânı sağlamada bir seçenek olarak, dünyada hızla yaygınlaşan ve gelişen bir eğitim uygulaması hâline gelmiştir. Üniversitelerdeki öğrenenlerin yaz okullarından daha aktif bir şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple iklim ve bir takım koşullar göz önünde bulundurulduğunda zamandan ve mekândan bağımsız yürütülecek bir yaz okulu uygulaması öğrenciler açısından bir fırsat olarak düşünülebilir. Alanyazın taraması sonucunda yurt dışında ve ülkemizde yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Bu açıdan araştırma konusunun alanyazın açısından bir yeniliği temsil ettiği düşünülmektedir. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin uzaktan yaz okullarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini yaz okulu deneyimi olan ve uzaktan öğretim tecrübesine sahip 6 öğrenci oluşturmaktadır. Görüşmeye dayalı nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler, yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin yaz okulunda uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşleri üstünlükler, sınırlılıklar ve öneriler bağlamında değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın sonucuna göre uzaktan yaz okullarının normal yaz okullarına göre öğrenciler açısından birçok konuda üstünlük sağladığı görülmüştür. Öğrenci görüşlerinden elde edilen bütün bulgular ilgili temalar altında detaylı olarak açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaz Okulu, Çevrimiçi Öğrenme, Açık ve Uzaktan Öğrenme, Uzaktan Yaz Okulu.

Abstract

Distance education is an alternative for whom has different conditions and expectations has been growing rapidly and developing all over the world. It is required to make a new arrangement in order to utilize summer school more efficient and effective for students who want to take courses in summer schools. For the reason when it is considered to weather and several conditions summer school with open and distance learning that overcomes the place and time barriers can be thought as an opportunity for students. As a result of literature review, limited researches were found at abroad and just one were found in Turkey. Therefore, the project could be seen as an innovation in the field of open and distance learning. The purpose of the research is to determine opinions of students about distance summer school. The sample of the research consists of 6 students having an experience about summer school and distance learning. Interview based qualitative method was used in the research and semi-structured interviews were conducted to determine opinions of participants. Content analyze method was applied to analyze data obtained from interviews of participants. In this research, opinions of students regarding distance summer school were evaluated in the scope of superiorities, limitedness and proposals. According to the results of the research, distance summer school has many superiorities for students according to traditional summer school. It has been defined. All findings obtained from students opinions are described in detail under the relevant themes.

Keywords: Summer School, Online Learning, Open and Distance Learning, Distance Summer School.

Giriş

Türkiye'deki İnternet temelli uzaktan eğitim programlarına katılan bireylerin sayısı, programların sayısı ve çeşitleri her geçen gün artmaktadır. 2012-2013 öğretim yılı güz dönemi itibariyle ve Anadolu Üniversitesi'nin geleneksel açıköğretim programları dışında; Türkiye'de önlisans düzeyinde 33 üniversite tarafından 38 değişik alanda toplam 103; lisans düzeyinde 10 üniversite tarafından 22 değişik alanda toplam 40 uzaktan eğitim programı uygulanmaktadır (ÖSYM, 2012). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine bağlı İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültelerinde 1 Aralık 2015 itibariyle 1.473.540 öğrencinin açık ve uzaktan öğrenmeden yararlandığı görülmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2016). İstanbul Üniversitesi ve Erzurum Atatürk Üniversiteleri de Açıköğretim Fakültesi ile benzer programlar açmaya başlamıştır. Bunlara ek olarak Sakarya Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi vb. üniversitelerde uzaktan öğrenme ile yürütülmekte olan programlara rastlamak mümkündür.

2015 yılı YÖK verilerine göre Türkiye'de Yükseköğretim Kurumlarının örgün programlarında okumakta olan 4 milyonu aşkın öğrenci bulunmaktadır. Gerek örgün programlarda gerekse Açıköğretim programlarında yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenme uygulaması yapılmamaktadır. Buna bağlı olarak, üniversitelerdeki öğrenenlerin yaz okullarından daha aktif bir şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Zaman ve mekândan bağımsız yürütülecek bir yaz okulu uygulaması artan talebin karşılanmasını ve tüm öğrenenler için yeni bir öğrenme fırsatı sağlaması yönüyle yaz okullarında derslerin uzaktan öğrenme yöntemiyle verilmesi bir çözüm olarak düşünülebilir. Böylece yaz okullarında öğrenenler etkili, verimli, çekici ve sürdürülebilir bir öğrenme sürecine katılabilirler. Ayrıca Türkiye'de yaz okulu uygulamasını yürüten üniversitelerin yaşamış oldukları sorunlara bir alternatif olacak uzaktan yaz okulu uygulamasının örgün eğitime destek vermesi amaçlanmaktadır. Yapılan alanyazın taraması sonucunda ülkemizde konuya yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmaktadır. Bu yönüyle araştırma, yapılacak olan uygulamalarda yöneticiler ve uygulayıcılar için önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Bu araştırma üniversitelerde giderek yaygınlaşan yaz okulu uygulamasının uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci görüşlerini saptayarak, bulguları ile uygulayıcılara geri bildirim sağlamaya çalışacaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrencilerin uzaktan yaz okuluna ilişkin görüşleri nelerdir?

- Uzaktan yaz okulunun öğrencilere sağlamış olduğu faydalar (avantajlar) nelerdir?
- Uzaktan yaz okulunun öğrenciler açısından sınırlılıkları nelerdir?
- Öğrencilerin uzaktan yaz okuluna ilişkin önerileri nelerdir?

Bu araştırma Anadolu Üniversitesinin farklı Lisans ve Lisansüstü programlarında öğrenim görmekte olan 6 öğrenci ile sınırlıdır. Öğrenciler, yaz okullarına katılmış ve aynı zamanda uzaktan öğretim tecrübesine sahip kişiler olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Araştırmanın katılımcı grubunu oluşturan kişilerin aranan bu özelliklere sahip kişiler olması nedeniyle bu kişilere ulaşım süreci araştırmacı açısından güçlüklerle yürütülmüştür.

Uzaktan öğretim tecrübesine sahip olmayan fakat yaz okuluna katılmış iki öğrenci ile yapılan ön görüşmelerde araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik yeterli dönütler alınamamıştır. Öğrencilerin uzaktan öğrenme tecrübesine sahip olmamaları kendilerine iletilen sorulara karşı cevap vermede güçlük çekmelerine neden olmuştur. Bu nedenle araştırmanın öğrenci katılımcı grubunun oluşturulmasında özellikle uzaktan öğrenme tecrübesi olan öğrencilerin belirlenmesi gerektiği durumu ortaya çıkmıştır.

İlgili Alanyazın

Alanyazın taraması sonucu yurtdışında yapılmış uzaktan öğretim ile yaz okullarına yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların bazıları yaz döneminde, bazıları ise sömestr döneminde gerçekleştirildiği de bilinmektedir. Kısa bir zamanda uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilen çalışmalar bu araştırmanın amacıyla benzerlik gösterdiği düşüncesiyle ele alınarak incelenmiştir. Ulaşılan bu çalışmalar aşağıda sıralanmaktadır:

He (2014) gerçekleştirdiği araştırmada, çevrimiçi öğretmen eğitimi dersinin öğretmen adaylarının algıları üzerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının çevrimiçi öğrenme deneyimlerinin nasıl olduğunu, bu deneyimlerinin kendilerinde yarattığı güven ve öz-yeterliklerine olan etkisini ve çevrimiçi öğrenmenin öğretmen adaylarına sağlayacağı avantaj ve sınırlılıklarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre senkron ve asenkron olarak gerçekleştirilen bu uygulamada katılımcılar için öğreticinin sorulara anında geribildirim sağladığı senkron uygulamasından daha memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların teknoloji kullanıma olan güven ve öz-yeterlik durumlarında artış olduğu görülmüştür.

Perez-Fasano (2010), gerçekleştirdiği araştırmada çevrimiçi yaz uygulamasında uzaktan öğretimin öğretmenlerin çalışma ve öğrenmelerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma 2 haftalık web tabanlı uygulama üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre

öğretmenlerin uygulama boyunca web tabanlı gerçekleştirilen derslerde esneklik, özerklik, verimlilik ve etkileşim gibi faktörler açısından öğretmenlerin çalışma ve öğrenmeleri üzerinde olumlu sonuçlar yarattığı tespit edilmiştir.

Alanyazın taraması sonucu ülkemizde uzaktan öğrenme ile yaz okullarına yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Buna karşın yaz okullarına yönelik yapılmış birçok çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu çalışmalardan bazıları aşağıda sıralanmaktadır:

Kaya ve Konu (2015) yapmış oldukları çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaz okulu hakkındaki tutum ve görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma, öğrencilerin normal dönem ile yaz dönemi arasındaki uygulamalara bakışı, öğrencilerin yaz okuluna kalma nedenleri ve öğrenci gözüyle öğretim elemanlarının yaz okulundaki performanslarını nasıl değerlendirdiklerini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunluğu yaz okulu uygulamasını olumlu karşılarken, bir kısmı ise yaz okullarının normal döneme göre daha kolay olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler yaz okuluna kalma sebebi olarak genellikle “erken mezun olmak” ve “kötü geçen bir dönemi düzeltmek” olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciler genel olarak yaz dönemini normal bir dönem olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Taşdemir (2012) gerçekleştirdiği çalışmada, normal ve yaz dönemi uygulamalarında akademik başarının farklılaşp farklılaşmadığı ve öğrencilerin yaz dönemi uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler yaz döneminde, üst yarıyıllardan ders alarak erken mezun olmak ve ileri yarıyıllarda rahatlamak düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler yaz dönemindeki performanslarının yüksek olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir.

Durucasu, Aşan ve Er (2006) yapmış oldukları çalışmada, yaz okuluna katılan öğrencilerin genel profilinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Kümeleme Analizi yönteminden faydalanmışlardır. Uygulamanın ilk aşaması olarak yaz okulu öğrencilerinin seçilmiş çeşitli değişkenler bakımından nasıl kümelendikleri ele alınmıştır. Söz konusu bu değişkenler sırası ile, öğrencilerin mezun oldukları lise, yaz okulu süresince Eskişehir’de yaşamlarını sürdürdükleri ortam, ortalama aylık gider, derslere devamın izlenmesi konusunda öğrenci beklentisi, yaz okulunda sürdürülen derslerin zorluk derecesi beklentisi, yaz okulu sınav beklentisi, yaz okulunda harf notu değerlendirmesi beklentisi, yaz okulu derslerinin işleniş biçiminden memnuniyet, yaz okulundaki öğretim elemanı tercihi, yaz okulu ders programlaması tercihi, yaz okulunun gerekliliği, bütünleme tercihi, yaz okulun anlamı, yaz okulundan memnuniyet değişkenleridir. Araştırma da ilgili veriler toplanarak kümeleme

analizi yapılmış ve analiz sonunda 4 farklı küme ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre anket uygulanan 300 öğrencinin yaz okulu beklentilerine göre genel olarak öğrencilerin % 72'lik bir bölümünün yaz okulunda derse devam konusundan, yaz okulunun derslerinin zorluğundan, derslerin işleniş biçimine ve memnuniyete kadar ilgili özellikler bakımından ortak görüşlerde oldukları tespit edilmiştir.

Uysal, Okur ve Usta (2016) yaz okullarında uzaktan eğitime yönelik betimsel bir alanyazın araştırması yapmışlardır. Yapmış oldukları çalışmada, açık ve uzaktan öğrenmenin yaz okullarında kullanılmasının gerekçeleri, sağlayacağı yararlar, yöntemin üstün ve sınırlı yanlarına yönelik alanyazın bilgisi sunmuşlardır. Araştırma kapsamında ülke genelinde yaz okulu açılan üniversitelerin yönetmelikleri ve Yükseköğretim Kurumu'nun yaz okullarına yönelik belirlemiş olduğu Usul ve Esaslar incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yaz okullarından daha fazla yararlanmak istedikleri görülmüştür. Yurtdışında yer alan bazı üniversitelerin yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenme yöntemiyle dersler açıldığı belirlenmiş buna karşın ülkemizde bu konuya yönelik herhangi bir çalışmaya ulaşılamadığı ifade edilmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada öğrencilerin uzaktan yaz okullarına ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin incelenmesi amacıyla Görüşmeye Dayalı Nitel Araştırma (Interview Research) yöntemi kullanılmıştır. Alanyazında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde var olan bir olgu üzerinde derinlemesine bilgiler elde edebilmek için görüşmeler ve gözlemlerden yararlanıldığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda alanyazında sadece görüşmeler yoluyla bir olgu üzerinde bilgiler elde edildiği bu esnada gözlemlerin işe koşulmadığı bir araştırmanın görüşmeye dayalı nitel araştırmalar olarak tanımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. (Rose, Spinks & Canhoto, 2015, Elo, S., vd., 2014, Preto, A., 2011, Ospina, S., 2004). Görüşmeye dayalı nitel araştırma verilerinin analizinde, ses kayıtlarının yazıya dökülmesi, dökümlerin doğruluğunun kontrol edilmesi, görüşme indekslerinin oluşturulması ve güvenilirlik çalışmasının yapılması önemli aşamalardır (Kvale, 1996). Araştırma kapsamındaki katılımcıların her birinin bakış açıları, görüş ve çözüm önerilerindeki farklılıklar, ayrılıklar ve benzerlikler saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen görüşler ışığında konunun olabildiğince derinlemesine ve kapsamlı incelenmesine imkân verilmiştir.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Araştırmanın katılımcı grubunu Anadolu Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören 6 Lisans ve Lisansüstü öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemine başvurulmuştur. Amaçlı örneklemede örneklem araştırma sorularına cevap aranacak gruplardan seçilir. Örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulması gerekmektedir. (Büyüköztürk vd., 2012). Bu soruların cevabının bulunabileceği kişiler araştırmada özellikle tercih edilmiştir. Araştırma sınırlı sayıda kişiler üzerinden yürütülerek elde edilen veriler keşfedici bir yaklaşımla derinlemesine incelenmiştir.

Öğrenci katılımcı grubunun oluşturulmasında ilk aşamada 8 öğrenciye ulaşılmış fakat araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik yapılan görüşmelerde yeterli düzeyde veri elde edilemediğinden dolayı 2 öğrencinin görüşmesi araştırmacı tarafından pilot görüşme olarak değerlendirilip araştırmaya dâhil edilmemiştir. Öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımı ve hangi üniversitelerde yaz okullarına katıldıklarına yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1

Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

n	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Fakülte	Bölüm	Yaz Okuluna Katıldığı Üniversite
1	Erkek	Yüksek Lisans	Mühendislik	Makine Mühendisliği	Çukurova
2	Erkek	Yüksek Lisans	İ.İ.B.F.	İşletme	Pamukkale
3	Kadın	Lisans	İ.İ.B.F.	İktisat	Anadolu
4	Kadın	Yüksek Lisans	İ.İ.B.F.	İşletme	Anadolu
5	Kadın	Yüksek Lisans	İletişim Bil.	Basın ve Yayın	Anadolu
6	Erkek	Lisans	İletişim Bil.	Basın ve Yayın	Anadolu

Araştırma 6 öğrenciden oluşan sınırlı sayıda bir grupta yürütülmüştür. Katılımcıların özellikle farklı bölümlerde öğrenim gören, yaz okula katılmış ve uzaktan öğrenme tecrübesine sahip kişiler olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Görüşlerin aktarılmasında gizlilik ilkesi kapsamında katılımcılara ait katılımcı numaraları verilmiştir. Örneğin 3 numaralı öğrenci görüşleri bildirilirken Ö3 ifadesi kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin elde edilmesi amacıyla öğrencilere açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme, görüşme sorularının ve ilkelerinin önceden belirlendiği fakat görüşme sırasında, görüşülen kişinin konuya ilişkin ilgi ve bilgi düzeyine, görüşmedeki o anki atmosfere göre esneklik sağlayan bir görüşme tekniğidir. Yarı-yapılandırılmış görüşme, araştırmacının yapılandırılmış görüşmenin kesin sınırlarından ayrılarak konu hakkında başka verilere ulaşmasına olanak sağlamaktadır (Altunışık vd., 2002 s.84). Görüşme soruları hazırlanırken yapılan araştırmanın amacıyla ilgili olması, soruları cevaplayacak kişilere uygun olması ve soruların cevaplanma kolaylığı (Karasar, 2009) dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Görüşmeler her bir katılımcı ile ayrı ayrı ve kendileri ile birlikte belirlenen yer ve zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce öğrenciler ile yapılan görüşme formunun hazırlanması aşamasında yaz okuluna katılmış 2 lisans öğrencisi ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin görüşmeler sırasında görüşme formunda belirtilen sorulara cevap vermede güçlük yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin konuyu daha iyi anlayabilmeleri ve sorulara daha kolay cevap vermeleri adına soru kalıpları sadeleştirilmiş ve ilgili soruda hangi sondanın kullanılacağı bu pilot görüşmesi sonrasında tespit edilmiştir. Öğrencilerden konuya dair kapsamlı veriler elde edilebilmesi için sondalara ihtiyaç duyulduğu fark edilmiştir.

Öğrencilere ilişkin geliştirilen görüşme formu üç alan uzmanı tarafından kapsam geçerliği yönüyle incelenmiştir. İki öğrenci ile yapılan görüşmedeki yaşanan sorunlar alan uzmanları ile tartışılarak bunun sonucunda öğrencilere yönelik görüşme sorularından biri kaldırılmış, diğer soru ifadelerinde de birtakım düzeltmeler yapılmış ve ilgili sorulara bağlı sondalar belirlenmiştir. Yapılan düzeltmeler sonucunda öğrenciler için hazırlanmış görüşme formu için 4 soru oluşturulmuştur.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz yöntemi kullanılmıştır. Tümevarım analizinde veriler kodlanır, temalar bulunur, veriler kodlara ve temalara göre düzenlenir ve tanımlanır, elde edilen bulgular yorumlanır. Bu analizde hedef, kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada araştırmacı ses dosyası hâlindeki yarı yapılandırılmış görüşme verilerini önce yazılı hâle getirmiş daha sonrasında görüşme formları haline dönüştürmüştür. Araştırmacı tüm veriyi okuyarak soru bazında temaları saptamıştır. Elde edilen temalar “Görüşme Kodlama Anahtarı”na dönüştürülmüştür. Daha sonra alandan dört uzman, bağımsız olarak araştırma kapsamındaki veri formlarını okuyarak görüşme kodlama anahtarında yanıtları içeren temaların uygunluğunu kontrol etmişlerdir. Görüşülen her birey için kodlama anahtarları doldurulduktan sonra, kodlama anahtarının tutarlılığı karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın İnanırlığı

Nitel araştırmalarda geçerliği ve güvenilirliği yani inandırıcılığı sağlamak için nitel araştırmaların doğasına uygun bir şekilde çeşitli önlemler alınmaktadır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlayabilmek için inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Bu çalışmada da geçerliliği sağlamak için aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- Planlama ve araştırma sürecinde bazı araştırmacılar ve uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır.
- Katılımcılara kimliklerinin açıklanmayacağı bilgisi verilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin sadece çalışmanın amaçları yönünde bilimsel çalışmalarda kullanılacağı bilgisi verilmiştir.
- Veri toplama ve analiz sürecindeki kayıtlar düzenli olarak tutulmuştur.
- Araştırmacının rolü ayrıntılı olarak tanımlanmış ve araştırma modeline uygun olarak yerine getirilmiştir.
- Uzun süreli ve derinlemesine veri toplanmıştır.
- Veriler arasındaki tutarlılık kontrol edilmiştir.
- Verilerden elde edilen sonuçlar birbirleriyle ve alanyazınla ilişkilendirilerek rapor edilmiştir.

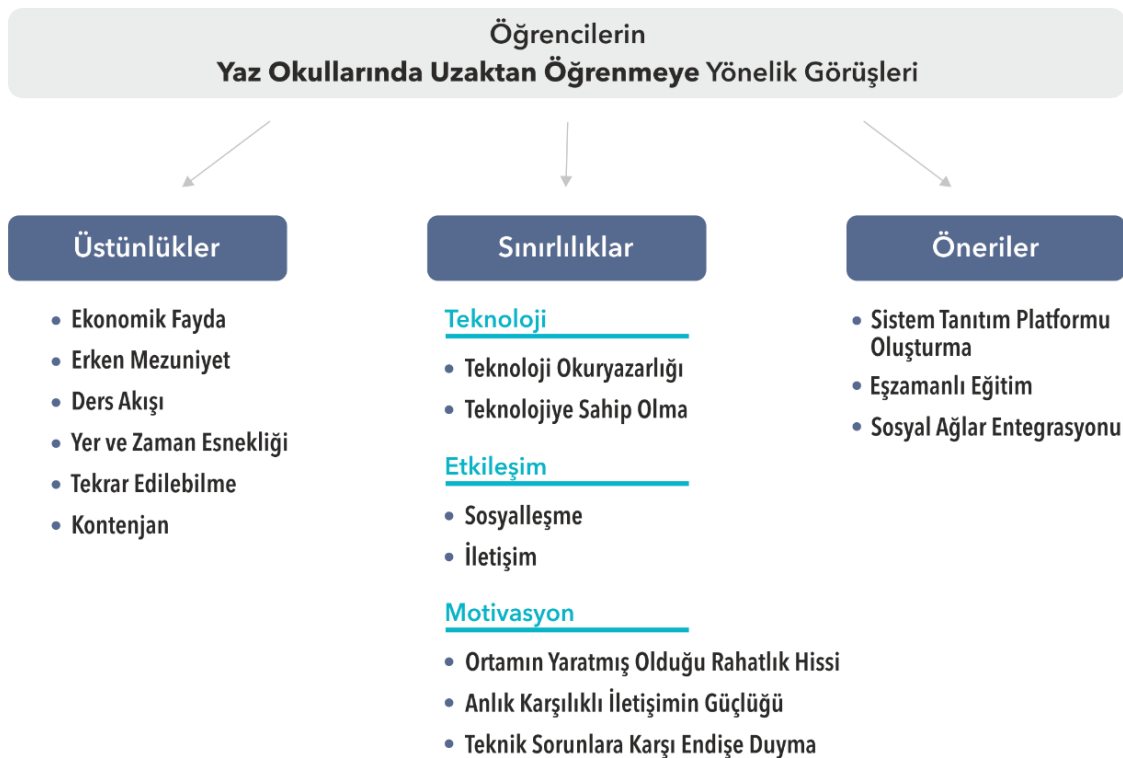
Bu çalışmada elde edilen temaların kapsam geçerliği sağlanabilmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmacı tarafından belirlenen temaların uygunluğuna yönelik oluşturulmuş görüşme kodlama anahtarı konu uzmanları tarafından doldurulması sonucunda temaların uygunluğuna yönelik birinci uzman görüşü (%93), ikinci uzman görüşü (%87), üçüncü uzman görüşü (%91) ve son uzman görüşü (%67) olarak tespit edilmiştir. Uyuşum

yüzdesi belirlemek amacıyla bu dört görüşün aritmetik ortalaması alınmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak tespit edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Görüşmeye katılan öğrencilerin uzaktan yaz okullarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırma soruları olan “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağlayacağı üstünlüklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sınırlılıklarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” ve “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik önerileriniz nelerdir?*” soruları yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara vermiş olduğu cevaplardan “Üstünlükler”, “Sınırlılıklar” ve “Öneriler” olmak üzere üç farklı bölüm oluşturulmuştur.

Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik öğrenci görüşleri sonucunda tespit edilen bölüm ve temaların bulunduğu çizelge Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar

Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğrencilere Sağladığı Üstünlüklere Yönelik Görüşler

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağladığı üstünlüklere yönelik elde edilen görüşlere bağlı olarak 6 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Ekonomik Fayda*”, “*Erken Mezuniyet*”, “*Ders Akışı*”, “*Yer ve Zaman Esnekliği*”, “*Tekrar Edilebilme*” ve “*Kontenjan*” olarak belirlenmiştir.

Ekonomik Fayda: Öğrencilerin yaz okullarında almış oldukları derslere düzenli katılabilmeleri adına buldukları şehirlerde ev, apart veya yurt arayışı içerisinde oldukları bilinmektedir. Bu durumun öğrenciler üzerinde ekstra bir külfet gerektirdiği düşünüldüğünde yaz okulunda uzaktan öğrenme uygulamasıyla almış oldukları dersleri herhangi bir ortama bağlı kalmadan verebilme imkânları bulunmaktadır. Sonuç olarak barınma, ulaşım ve benzeri giderlerin ortadan kalkması öğrenciler üzerinde ekonomik olarak fayda sağlayacaktır. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda beş numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Örneğin benim ailem İstanbul’da yaşıyor. Yaz okulu için tekrar Eskişehir’e gelmem hem barınma açısından hem de harcamalarım açısından büyük bir zahmet oluşturacak benim için. Ama uzaktan eğitimle bu dersleri almak tabii ki de bu sorunları ortadan kaldıracaktır. Özellikle de ekonomik açıdan bence faydalı olacağını düşünüyorum.” (Ö5)

Erken Mezuniyet: Öğrencilerin bağlı oldukları programın normal öğretim süresinden önce mezun olabilmeleri adına yaz okullarında üst dönem dersleri alarak dönem kazandıklarına yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda üç numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Mesela alttan olan bir ders değil de üstten olan bir ders için uzaktan yaz okulunu düşünebilirdim. O zaman benim için daha avantajlı olurdu. Hem tatilimi yapıp hem de önümüzdeki seneleri rahatlatıbilirdim.” (Ö3)

Ders Akışı: Yaz okullarında yüz yüze yapılan eğitim ortamında çevresel faktörlere bağlı olarak ders planlarında aksamalar yaşanmaktadır. Eksik konuların son haftalara sarkmasından kaynaklanan bu durum için dersler daha yoğun şekilde işlenmektedir. Buna karşın uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir derste içeriklerin daha planlı ve düzenli aktarılabilceği düşünülmektedir. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda dört numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Uzaktan eğitimde konunun nerede başlayacağı ve nerede biteceği daha belirgin oluyor. Yüz yüze eğitimde sıcağın dolayısıyla, hoca da öğrenciler de bunlabiliyor. Bazen bu sebeple öğrenciler dışarıya çıkmak istiyor ve hoca da dersi bitirmek durumunda kalıyor. Bazı konular uzayabiliyor, bazı konular ise eksik kalabiliyor ama uzaktan eğitimde böyle bir durum söz konusu olmuyor. O saat dilimi içerisinde, hangi konunun işlenmesi gerekiyor, nereye kadar işlenmesi gerekiyorsa, o şekilde

işleniyor. Böyle olunca da konuların sistemli bir biçimde işlendiğini düşünüyorum hatta kaçırdığımız dersler için geri dönüp izleme fırsatımız bile oluyor.” (Ö4)

Yer ve Zaman Esnekliği: Yaz okullarının bilindiği üzere yaz aylarında ve yüksek sıcaklarda gerçekleşiyor olması hâliyle eğitim-öğretim ortamlarını da olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin oluşan bu sıcaklıklara karşı derslere olan motivasyonlarının düştüğü yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda beş numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulu uzaktan eğitimle olduğu zaman birçok engeli öğrenciler için ortadan kaldırıyor. Eğer özellikle başka bir şehirde okuyorsanız boş yere tekrar okula gitmenize gerek kalmayabilir. Çünkü bilgisayar başındasın, evdesin, evinden kalkıp okula gitme zorunluluğun yok. Bu açıdan uzaktan eğitim yazın daha avantajlı olabilir.” (Ö5)

Tekrar Edilebilme: Uzaktan öğretim ile gerçekleştirilecek derslerin sonradan izlenilmesi ve ders içeriklerin tekrar edilebilmesinin mümkün olabildiğine yönelik görüşlerde bulunulmuştur. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda dört numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Uzaktan eğitimde konuların sistemli bir biçimde işlendiğini düşünüyorum. Hatta kaçırdığımız dersler için geri dönüp izleme fırsatımız oluyor. Takıldığımız yere tekrar bakabiliyoruz. Yüz yüze böyle bir imkân olmuyor, uykumuz gelse, o gün işimiz çıksa veya hastalansak dersi kaçırmıyoruz ve bir daha o dersin telafisini bulamıyoruz.” (Ö4)

Kontenjan: Öğrencilerin almak istediği dersi kendi üniversitesinde açılmadığı durumlarda başka üniversitelere başvurmaları gerekmektedir. Sınırlı kontenjanlara düşünülenden fazla başvuru talebinin olduğu bu sebeple birçok öğrencinin ihtiyacı olmasına rağmen mağdur olduğu yönünde görüşte bulunulmuştur. Uzaktan öğrenme ile açılacak bir yaz okulu dersinin daha fazla öğrenciye hizmet sunabileceği düşünülmektedir. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda altı numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Bence uzaktan öğretimde bu dersi isteyen alabilmeli ve bu çok faydalı olur. Dersi aldığım zamanı hatırlıyorum Haber Merkezi’nde idim ve bilgisayarın başında nöbet tutuyordum dersi alabilmek için. Alamayan arkadaşlarım üzüldüler. Para vermek istiyor, bilgisayar başında hazır. Buna çok ihtiyacı var ama alamadı.” (Ö6)

Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Sınırlılıklarına Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin oluşturduğu sınırlılıklarına yönelik “Teknoloji”, “Etkileşim” ve “Motivasyon” boyutları üzerinde görüşlerde bulunmuşlardır. Teknoloji boyutuna bağlı olarak iki tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Teknoloji Okuryazarlığı*”

ve “*Teknolojiye Sahip Olma*” olarak belirlenmiştir. Etkileşim boyutuna bağlı olarak da iki tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Sosyalleşme*” ve “*İletişim*” olarak belirlenmiştir. Son olarak motivasyon boyutuna bağlı olarak ise üç tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Ortamın Yaratmış Olduğu Rahatlık Hissi*”, “*Anlık Karşılıklı İletişimin Güçlüğü*” ve “*Teknik Sorunlara Karşı Endişe Duyma*” olarak belirlenmiştir. Yaz okulunda uzaktan öğrenmenin öğrenciler açısından sınırlılıklarına yönelik oluşturulmuş alt bölümler ve temalar aşağıda açıklanmaktadır.

Teknoloji Boyutuna Yönelik Görüşler

Öğrencilerin teknolojiye sahip olma ve kullanım düzeylerinin yüksek olduğu görüşü belirtilmiştir. Uzaktan öğrenme ile öğrenciler hem teknolojiyi etkin kullanmaları hem de öğrenmelerini kolaylaştırmaları adına normal örgün eğitime göre daha verimli olabileceği görüşü ifade edilmiştir. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda beş numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Teknik açıdan bakacak olursak, artık herkesin evinde bilgisayar var, akıllı telefonlar var. Teknolojiye her yerden ulaşabiliyoruz, İnternete her yerden bağlanabiliyoruz. İnternet hızımız iyi.” (Ö5)

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda temel araçlardan biri ilgili teknoloji kullanabilme becerisidir. Bilgisayar kullanım becerisi yetersiz olan bir bireyin uzaktan öğrenme sistemi içerisinde yer alması kendisi açısından dezavantajlı bir konuma getirecektir. Günümüzde teknoloji kullanabilen birey sayıları yüksek oranlarda olmasına rağmen yine de öğrencilerin teknoloji kullanım boyutuna yönelik görüşleri alınmıştır. Bunun sonucunda öğrencilerden beşi (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4 ve Ö6) uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda kullanılacak Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS)’ni kolaylıkla kullanabileceklerini belirtmişlerdir. Sadece tek bir öğrenci (Ö5) geçmişte uzaktan öğrenme ile almış olduğu bir dersi göz önünde bulundurarak konuyla ilgili arkadaşlarından destek aldığını, teknoloji kullanımı konusunda kendisini yeterli görmediğini belirtmiştir. Aşağıda bu görüşlerin bazılarına doğrudan yer verilmiştir.

“Uzaktan öğretimle ders aldığım dönemde hiç zorlanmadım. Genel olarak programlar çok kompleks değil. Yazıyorsunuz, hoca anlatıyor, sorunuz olduğunda siz yazıyorsunuz ya da o kamerayı açabiliyor isterse. Bu şekilde notlarımızı alıyorsunuz. Bence çok zor değil kullanımı.” (Ö3)

“Açıkçası ilk derse giriş yapacağım zaman bir arkadaşlarıma sordum. Ben teknolojiyle pek iç içe değilim. Fazla merakta etmiyorum o yüzden daha önce uzaktan eğitimde ders alan arkadaşlarımdan sistemin nasıl kullanıldığı, nasıl giriş yapıldığını, nerelerden hangi işlemlerin yapıldığını sordum onlar da öğretti ama öyle çokta zor bir şey değil.” (Ö5)

Etkileşim Boyutuna Yönelik Görüşler

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin öğrenci-öğretim elemanı ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşim boyutuna yönelik elde edilen görüşlere bağlı olarak iki tema tespit edilmiştir.

İletişim: İnsan doğası gereği etkileşim içerisinde olan bir varlıktır. Öğrencilerin öğretim elemanlarıyla yüz yüze iletişim içinde buldukları bir ortamdan dijital ortama geçişlerinde karşılıklı etkileşim yönünün zayıf kalabileceği yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Her ne kadar dijital ortamlar üzerinde de karşılıklı etkileşimin gerçekleştirilebileceği ortamlar bulunsa da gerçek hayatta var olan etkileşime göre bu yönüyle zayıf kalabileceği düşüncesi ifade edilmiştir. Örnek olarak konuya ilişkin aşağıda beş numaralı öğrencinin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Bizim bölümümüzle alakalı olarak İletişim Bölümü olduğu için genelde birebir hocayla sınıf içerisinde aktif bir şekilde iletişim içerisinde olmamız gerekiyor. Sorularımıza anlık dönütler almak, konuyu diğer arkadaşlarımızla tartışmak açısından yüz yüze iletişimin bu noktada önemli olduğunu düşünüyorum. Bu açıdan bazı derslerin uzaktan eğitimle pek etkili olacağını düşünmüyorum.” (Ö5)

Sosyalleşme: Öğrencilerin yaz okullarında birbirleri ya da arkadaş grupları arasındaki iletişimleri, tutum ve davranışları ele alınarak öğrencilerin bu konuya ilişkin görüşleri belirtilmiştir. Öğrencilerin uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda normal bir yaz okuluna göre sosyalleşme boyutuna yönelik görüşleri tablo şeklinde gösterilmiştir. Bu görüşler Tablo 2’de verilerek ilgili öğrenci görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Sosyalleşme Boyutuna Yönelik Görüşleri

Öğrenci	Uzaktan Öğrenmede Sosyalleşme Etkisi
Öğrenci 1	Kısmen Zayıftır
Öğrenci 2	Kısmen zayıftır
Öğrenci 3	Zayıftır
Öğrenci 4	Zayıftır
Öğrenci 5	Zayıftır
Öğrenci 6	Fark Yoktur

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğrencilerden üçü (Ö3, Ö4 ve Ö5) uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda öğrenciler arasında sosyalleşmenin sağlanması yönüyle zayıf kalacağı görüşü belirtmişlerdir. Yine öğrencilerden ikisi (Ö1 ve Ö2) sosyalleşme

anlamında kısmen zayıf kalacağı son bir öğrenci (Ö6) ise normal bir yaz okulu ile uzaktan öğrenme ile yaz okulları arasında sosyalleşme yönüyle anlamlı bir farkın olmayacağı görüşünde bulunmuşlardır. Aşağıda bu görüşlerin bazılarına doğrudan yer verilmiştir.

“Üniversitedeki arkadaşlarım sosyalleşmemde önemli bir etkendi. Fakat aynı zamanda benim yaşadığım yerde de, yani ailemin yaşadığı Adana’da da belli bir arkadaş kitlem var, yani aynı etkileşimi orada da yaşayabiliyordum. Yaz okulu, bu açıdan sosyalleşmemi %100 etkilerdi, diyemem. Kısıtları belki biraz o kadar...” (Ö2)

“Yaz okulunda arkadaşlarımla birlikte aynı sınıfta ders almak, ders sonrasında yazın hava da güzel olduğu için arkadaşlarımla bir şeyler yapmak, etkileşim içerisinde olmak benim için güzel bir durum. Fakat uzaktan eğitimle yaz okulunu düşündüğümde bu pek mümkün görünmüyor açıkçası.” (Ö5)

“Sosyalleşme anlamında da çok bir etkisi olacağını düşünmüyorum. Okulda, kimsenin konuşacak bile hâli yoktu zaten sıcaktan. Kendi adıma belki dışarıda daha kaliteli vakit geçirebilecekken okulda geçirmiş oldum çoğu zamanımı.” (Ö6)

Motivasyon Boyutuna Yönelik Görüşler

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek olan bir yaz okulunda öğrenciler motivasyon boyutuna yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Görüşlerden yola çıkarak elde edilen sonuçlarda uzaktan öğrenme ile yürütülecek bir yaz okulunda öğrenci motivasyonunun birçok değişkene bağlı olarak değişebileceği tespit edilmiştir. Öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkileyen ve olumsuz olarak etki eden değişkenler olarak iki bölüm altında incelenmiştir. Öğrenci motivasyonuna olumsuz etki eden değişkenler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Uzaktan yürütülecek bir derste bilgisayar karşısında olmanın vermiş olduğu rahatlık hissinin derse karşı dikkatin dağılmasına sebep olması,
- Öğretim elemanı ile anlık etkileşimin bu sistem üzerinde güç olduğu endişesi,
- Oluşabilecek teknik sorunlara karşı kaygı duyma (İnternet kesintisi, arızalar vb.).

Öğrencinin motivasyonuna olumsuz yönde etki eden görüşlerden bazılarını aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Aldığım uzaktan eğitimlerde kışın bazı sorunlar yaşanıyordu. Bilmiyorum belki, kışın çok soğuk olduğundan İnternet bağlantılarında sorun oluyordu. Sistem çok fazla çöküyordu. Böyle durumlar söz konusu olabiliyor, öyle zamanlarda tam motive olmuşken İnternetin kesilmesi, elektriklerin gitmesi, dersin bölünmesi tabii ki kötü bir durum çünkü tam adapte olmuşken bir anda dikkat dağılıyor.” (Ö4)

“Bizim bölümümüzle de alakalı olarak İletişim Bölümü olduğu için genelde birebir hocayla sınıf içerisinde aktif bir şekilde iletişim içerisinde olmanız gerekiyor. Bu açıdan bazı derslerin uzaktan eğitimle pek başarı sağlayacağını düşünmüyorum.”(Ö5)

Öğrenci motivasyonuna olumlu etki eden değişkenler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Yer ve zaman anlamında esneklik sağlanması açısından istenilen bir ortamda rahat çalışma hissi,
- Yaz tatilinde ailesiyle birlikte olmanın vermiş olduğu mutluluk hissini derslere karşı güdülenmeyi artırabileceği,
- Ders çalışma saati ve sürecinin bireyin kendi yönetiminde olması,
- Barınma, ulaşım vb. giderlerin ortadan kaldırılması açısından bireye ekonomik fayda sağlanması.

Öğrencinin motivasyonunu olumlu yönde etki eden görüşlerden bazılarını aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Adana şartlarını düşünecek olursak açıkçası o sıcakta derse gelmek istemeyen ya da dersi alıp yeterince katılım gösteremeyenler oluyordu. Uzaktan öğretimle en azından klimanın altında dersi nispeten daha rahat bir ortamda takip edebildim.” (Ö1)

“Şehir dışında okuyan öğrencilerin en büyük sıkıntılarından bir tanesi, evde veya yurttaki, kaldığı yere barınma açısından ödediği para. Ya da evde kalıyorsa, elektrik, su, doğalgaz gibi ödemesi gereken ekstrasından maliyetleri var ama eğer uzaktan eğitim olmuş olsaydı ve evimde olsaydım bu tarz maliyetlere girmeyecektim ve ailemin yanında, arkadaşlarımla yanında olacaktım, daha rahat bir ortamda olacaktım.” (Ö2)

Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Önerileri

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek yaz okulunda öğrenciler bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Bunlar: “*Sistem Tanıtım Platformu Oluşturma*”, “*Eşzamanlı Eğitim*” ve “*Sosyal Ağ Entegrasyonu*” olarak belirlenmiştir.

Uzaktan öğrenme ile yaz okuluna katılacak öğrencilerin ÖYS üzerinden dersleri nasıl takip edebilecekleri, ders içeriklerine nereden ulaşabilecekleri ve öğretim elemanına nasıl soru sorabileceği gibi konular üzerinde sorun yaşamamaları adına bu sistemin işleyişine yönelik bir tanıtım platformu (demo) oluşturulmasının faydalı olabileceği yönünde bir öneride bulunulmuştur. Teknoloji okuryazarlık düzeyi düşük olan öğrenciler için bu tarz bir uygulamaya ihtiyaç duyulduğu aşağıdaki öğrencinin doğrudan görüşüyle açıklanmıştır.

“Bir diğeri de dediğim gibi ben paneli (öğrenme yönetim sistemi) kullanmakta güçlük çektiğim için arkadaşlarımdan yardım istedim. Ama hani bu konuda arkadaşlarımdan yardım isteyemeyenler öğrenciler için bence bir kılavuz ya da bir demo uygulanması olsa çok güzel olur diye düşünüyorum. Gerekliğinde öğrenci girip anlamadığı noktaları izleyip öğrenebilir.” (Ö5).

Katılımcı olarak belirlenmiş 6 öğrenci üzerinde uzaktan öğrenme ile yaz okulunda yürütülecek derslerin eş zamanlı / eş zamansız olarak gerçekleştirilmesine ilişkin bir soru sorulmuştur. Bunun üzerine öğrencilerin tamamı derslere eş zamanlı olarak katılmak istediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca ders sonrası bu videoları tekrar izleyip anlamadıkları noktaları pekiştirebilmeleri açısından bu ders videolarının sistem üzerinde bulunmasını ve istedikleri zaman tekrar izleyebilmeleri açısından kendi öğrenmelerine fayda sağlayacağı yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Aşağıda örnek olarak altı numaralı öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Bence derslerin belirli bir saatte işlenmesi iyi bir şey. Çünkü öğrenci bu sefer derslere katılmayıp dersleri biriktirecek. Çünkü öğrenciler rahatı seviyor. Aman sonra izlerim, aman sonra yaparım gibi ertelemeleri seviyorlar. O yüzden bu güdülemenin olması hatta hocanın da nasıl örgün eğitimde yoklama alınıyorsa aynı şekilde bir yoklama alınması bile öğrenciyi tetikleyebilir. Çünkü yaz okulunda normalde yoklama alınıyor. Devamsızlık yaparsan kalıyorsun. Kendi açımdan konuşmak gerekirse derslerin eş zamanlı olarak yürütülmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum.” (Ö6).

Öğrencilerin normal yaz okullarında etkileşim boyutuna yönelik yaptığı görüşlerde ders sürecinde ve ders sonrası iletişimleri anlamında olumlu görüşlerde buldukları tespit edilmiştir. Bunun aksine uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda ise etkileşim boyutunun tam olarak sağlanamayacağı yönünde görüşlerde bulunulmuştur. Günümüz teknolojisinde sosyal ağ kullanım oranlarının yüksek olması yüz yüze yapılan iletişim arasındaki açığı kapatma bağlamında ÖYS’ye bu teknolojilerin dâhil edilmesiyle daha da üstünlük sağlayacağı yönünde bir öneride bulunulmuştur. Aşağıda örnek olarak bir numaralı öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Mesela genel olarak sosyal ağları herkes bir şekilde kullanıyor. Bu sisteminde bir şekilde bir ayağı bununla temas etse, entegreli olsa daha faydalı olacaktır bence. Arkadaşlarıma özelden bir soru sorabilmem açısından dersle ilgili bir grup oluşturmak, not paylaşmak açısından çok güzel olur diye düşünüyorum.” (Ö1).

Sonuçlar

Öğrencilerin yaz okullarında başarısız olunan dersleri alma, erken mezun olabilme ve akademik not ortalamayı yükseltme gibi konular üzerinde fayda sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle Kaya ve Konu (2015) ve Taşdemir (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar ile aynı sonuca ulaşıldığı tespit edilmiştir. Normal eğitim-öğretim dönemine oranla aynı ders içerikleri yaz okullarında daha kısa bir sürede aktarılması, bu sebeple hem öğretim elemanının dersi hızlı işlemesi hem de öğrencinin yoğun bilgileri pekiştirmede zorluk çekmesi yaz okullarının sınırlılık yönünü ortaya koymaktadır. Bu yönüyle Durucasu, Aşan ve Er (2006) ve Deneme (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar ile bu araştırmanın bulguları arasında benzer sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Öğrencilerin İnternete dayalı uzaktan eğitim uygulamalarına karşı istekli oldukları ve teknoloji kullanım düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle He (2014), Özkul ve Aydın (2012), Perez-Fasano (2010) ve Auyeung (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeyle yürütülecek derslerde etkileşim boyutunun sınırlı olduğu yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Öğrenci-Öğretim elemanı ve Öğrenci-Öğrenci arasındaki iletişimin yüz yüze gerçekleştirilen yaz okulundaki derslere göre zayıf kaldığı görüşü tespit edilmiştir. İbicioğlu ve Antalyalı (2005) yapmış olduğu çalışmada, benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Öğrencilere göre uzaktan yaz okullarının normal yaz okullarına göre zaman ve mekân yönüyle esneklik sağladığı, ders içeriklerine kolay ulaşım, tekrar edebilme olanakları ve bu uygulama ile daha fazla öğrencinin yaz okulundan yararlanabileceği konuları açısından üstün yanları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın uzaktan yaz okulunda sosyalleşme boyutunun zayıf kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerden bazıları ev ortamında rahatlık sebebiyle bilgisayar karşısında dikkatlerini dağıtacak bazı etkenlerin olduğunu dile getirmişler, bu durumun da motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyip dersleri takip etme noktasında güçlük yaşayabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek olan bir yaz okulunda öğrenciler bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

- Uzaktan öğrenme ile yaz okuluna katılacak öğrencilerin ÖYS üzerinden dersleri nasıl takip edebilecekleri, ders içeriklerine nereden ulaşabilecekleri ve öğretim elemanına nasıl soru sorabileceği gibi konular üzerinde sorun yaşamamaları adına bu sistemin işleyişine yönelik bir tanıtım platformu (demo) oluşturulması faydalı olabilir.
- Yaz okulunda derslerin eş zamanlı (senkron) olarak yürütülmesinin öğrencilerin motivasyonlarının artmasında önemli bir etken olduğu düşünülerek, ders sonrası videoların tekrar izlenip anlaşılmayan noktaların pekiştirilmesi açısından bu ders videolarının sistem üzerinde bulunmasını ve istedikleri zaman tekrar izlenilmesi öğrencilere fayda sağlayabilir.
- Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda etkileşim boyutunun artırılması için sosyal ağ uygulamaları ÖYS'ye dâhil edilebilir.
- Üniversitelerimizde yaz okullarında dersler yüz yüze olarak yürütülmektedir. Sağlayacağı üstünlükler nedeni ile üniversitelerimizde açılmakta olan yaz okullarında dersler açık ve uzaktan öğrenme ile yürütülebilir.
- Açıköğretim Fakültelerinde öğrenenlere alternatif bir öğrenme fırsatı sağlamak için uzaktan yaz okulu uygulaması gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., & Yıldırım, E. (2002). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.
- Anadolu Üniversitesi. (2016). 2015-2016 Öğretim yılı aralık öğrenci sayıları. <https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/sayilarla-universitemiz/ogrenci-sayilari/2015-2016-ogrenci-sayilari/aralik-2015> adresinden 22.02.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Deneme, S. (2008). Yaz okulunda öğrenim gören hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları ders çalışma stratejileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 12(37).
- Durucasu, H., Aşan Z. ve Er, F. (2006). Öğrencilerin yaz okulu hakkındaki görüşleri için kümeleme analizi, *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 97-101.
- Elo, S., Kaariainen, M., Kanste, O., Polkki, T., Utriainen, K. & Kyngas, H. (2014). *Qualitative content analysis: a focus on trustworthiness*. SAGE Open. 2014;4:1–10.
- He, Y. (2014). Universal design for learning in an online teacher education course : enhancing learners' confidence to teach online. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 10(2), 283–298.
- İbicioğlu, H., & Antalya, Ö.L. (2005). Uzaktan eğitimin başarısında imkan, algı, motivasyon ve etkileşim faktörlerinin etkileri: karşılaştırmalı bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 25-338
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri (9. baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, E. ve Konu M. (2015). Üniversite öğrencilerinin yaz okulu hakkındaki tutum ve görüşleri, *Ekev Akademi Dergisi*, 19(63).
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. California: Sage Publication.
- Ospina, S. (2004). Qualitative research. *Encyclopedia of Leadership*. London: Sage, p. 1279–84.
- ÖSYM (2012). 2012 ÖSYS: Yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2012/OSYS/2012OSYSKONTKILAVUZ.pdf> adresinden 11.10.2012 tarihinde erişildi.

- Perez-Fasano, S. (2010). *Impact of a teachers' online summer experiences on their approaches to learning and studying and their perceptions of online learning*. Ph.D. Thesis, George Mason University.
- Pretto, A. (2011). Italian sociologists' approach to qualitative interviews, *BMS: Bulletin of Sociological Methodology*. No. 112, pp. 71-83.
- Rose, S., Spinks, N., & Canhoto A. I. (2015). *Management research: Applying the principles*. Routledge, London and New York.
- Taşdemir, M. (2012). Yaz okulu ve normal öğretim uygulaması üzerine bir araştırma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 436-447.
- Uysal, Ö., Okur, M. R. ve Usta, İ. (2016). Açık ve uzaktan öğrenme ile yaz okulu, *JASSS - The Journal of Academic Social Science Studies*, 45, 215-233.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (7. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yazarlar Hakkında

Uzman Emre ÖZGÜL

2012 yılında Anadolu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünü bitirdi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde BÖTE Anabilim Dalı'nda 2016 yılında yüksek lisansını tamamladı. Yüksek lisans tezini uzaktan yaz okulları üzerine hazırladı. Aynı zamanda uzaktan yaz okullarına yönelik öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri başlıklı projede araştırmacı olarak görev aldı. 2014 yılından bu yana Anadolu Üniversitesinde Medya Merkezinde grafik tasarımcı olarak görev yapmaktadır. 2014 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi Çocuk Üniversitesi kapsamında Grafik Tasarım derslerini yürütmüştür. Ayrıca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü'nde RSÖ289 Bilgisayar Ortamında Etkileşimli Tasarım Uygulamaları ve RSÖ273 Grafik Tasarımı derslerini asiste etmiştir. 2015 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansına devam etmektedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Medya Merkezi
 Tel (İş): +90 222 335 0580 / 2493
 GSM: +90 544 660 01 00
 Eposta: eozeul@anadolu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ömer UYSAL

2002 yılında Anadolu Üniversitesi (AÜ) Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünü bitirdi. AÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünde BÖTE Anabilim Dalı'nda 2006 yılında yüksek lisansını ve 2011 yılında doktorasını tamamladı. Yüksek lisans tezini bilgisayar etiği ve doktora tezini çevrimiçi eğitimde kalite standartları üzerine hazırladı. 2002 yılından bu yana AÜ Eğitim Fakültesi ve Açıköğretim Fakültesinde öğretim elemanı olarak görev yapmaktadır. AÜ, GSB, Tübitak ile YTB tarafından desteklenen araştırma projelerinde görev almıştır. 2015 yılında Tübitak bursu kapsamında Amerika bulunan University of North Texas, Learning Technologies bölümünde araştırmalar yapmıştır. Burada hazırladığı proje kabul edilmiş ve projesini tamamlayıp yurda geri dönmüştür. Hazırladıkları proje Verizon tarafından düzenlenen yarışmada Texas Eyaletinde 1200 proje arasında birinciliğe layık görülmüştür. Çeşitli ulusal-uluslararası dergi, kitap ve konferanslarda yayınlar ve sunumlar yapmıştır. Öğretim tasarımı, uzaktan eğitim, proje tabanlı öğrenme, açık ve uzaktan öğrenme üzerine yayınları, sunumları ve projeleri bulunmaktadır. AÜ Çocuk Üniversitesi Merkez Müdür Yardımcılığı, Stratejik Araştırmalar Merkezi Yönetim Kurulu Üyeliği, Açıköğretim Sistemi Kalite Güvence Birimi Yönetim Kurulu Üyeliği ve Uzaktan Öğretim Araştırma ve Geliştirme Birimi Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini yürütmüştür.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi
 Tel (İş): +90 222 335 0580
 GSM: +90 553 399 8241
 Eposta: ouysal@anadolu.edu.tr